

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7CdoGp/1/2018
Identifikačné číslo spisu: 8109222556
Dátum vydania rozhodnutia: 17.09.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Katarína Slováčeková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:8109222556.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne C.. S. H., bytom C., H. XX, zastúpenej JUDr. Igorom Čerevkom, advokátom so sídlom v Banskej Bystrici, Janka Kráľa 3, proti žalovanému N.. Z. H., bytom C., B. X, o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov, vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 13 C 192/2009, o dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti uzneseniu Okresného súdu Prešov z 11. apríla 2017 č. k. 13 C 192/2009-1406 v spojení s uznesením z 20. októbra 2017 č. k. 13 C 192/2009-1438, takto

rozhodol:

Dovolanie generálneho prokurátora Slovenskej republiky o d m i e t a.

Žalobkyňa má voči žalovanému nárok na náhradu trov konania o dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky v celom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prešov (ďalej aj „súd prvej inštancie“) uznesením z 11. apríla 2017 č. k. 13 C 192/2009-1406 ustanovil znaleckú organizáciu SEIPA, s.r.o., so sídlom v Prešove, Baštová 38, IČO: 31 717 403, z odboru ekonomika a riadenie podnikov, odvetvie oceňovanie a hodnotenie podnikov, ktorej uložil povinnosť, aby po preštudovaní spisového materiálu, účtovných dokladov a ohľadke predmetu znaleckého skúmania vypracovala znalecký posudok, v ktorom mala určiť hodnotu obchodnej spoločnosti Hotel DUKLA, a.s. Prešov, so sídlom v Prešove, Námestie legionárov 2, IČO: 36 482 293, so stavom k dátumu zániku bezpodielového spoluvlastníctva manželov, t. j. k 29. novembru 2008, na trovy tohto dokazovania uložil žalobkyni zložiť preddavok v sume 10.300,- €. Proti tomuto uzneseniu podal žalovaný sťažnosť a žiadal jeho zrušenie, namietal nepreskúmateľnosť uvedeného uznesenia, keďže z neho nebolo možné zistiť, čo viedlo súd prvej inštancie k vydaniu procesného rozhodnutia s cieľom znalecky oceniť majetok spoločnosti, v ktorej ani jedna zo strán sporu nebola a nie je akcionárom. Proti tomuto uzneseniu v časti preddavkovej povinnosti podala sťažnosť aj žalobkyňa. Uznesením z 20. októbra 2017 č. k. 13 C 192/2009-1438 súd prvej inštancie zamietol sťažnosť žalovaného, zmenil napadnuté uznesenie vo výroku o ustanovení znaleckej organizácie zo spoločnosti SEIPA, s.r.o. na spoločnosť SK ACTIVE, s.r.o., so sídlom v Trebišove, Agátová 6, IČO: 36 207 543, výrokom I. ustanovil znaleckú organizáciu SK ACTIVE, s.r.o., ktorej uložil vypracovať znalecký posudok, v ktorom

určí hodnotu obchodnej spoločnosti Hotel DUKLA, a.s. Prešov, so sídlom v Prešove, Námestie legionárov 2, IČO: 36 482 293, so stavom k dátumu zániku bezpodielového spoluvlastníctva manželov, t. j. k 29. novembru 2008; výrokom II. uložil povinnosť znaleckej organizácii vyhotoviť posudok písomne v troch vyhotoveniach v lehote 60 dní od doručenia spisového materiálu; výrokom III. uložil stranám a spoločnosti Hotel DUKLA, a.s. Prešov povinnosť poskytnúť znalcovi potrebnú súčinnosť; výrokom IV. uložil žalobkyni na trovy tohto dokazovania zložiť preddavok v sume 5.880,- € na účet Okresného súdu Prešov v lehote 15 dní od právoplatnosti uznesenia; výrokom V. konštatoval, že odmena bude znaleckej organizácii vyplatená z preddavku zloženého žalobkyňou; výrokom VI. rozhodol, že ak žalobkyňa preddavok uvedený vo výroku IV. tohto uznesenia v stanovenej lehote nezloží, súd navrhnutý dôkaz nevykoná.

2. Na podnet žalovaného podal generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len („generálny prokurátor“) v zmysle § 458 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) dovolanie generálneho prokurátora (ďalej len „dovolanie GP“), v ktorom uviedol, že uznesením súdu prvej inštancie z 11. apríla 2017 č. k. 13 C 192/2009-1406 v spojení s uznesením z 20. októbra 2017 č. k. 13 C 192/2009-1438 bolo porušené právo žalovaného na spravodlivý proces, pričom potreba zrušiť toto rozhodnutie prevyšuje nad záujmom zachovania jeho nezmeniteľnosti a nad princípom právnej istoty. Vyššie označenými uzneseniami súd prvej inštancie ustanovil znaleckú organizáciu SK ACTIVE, s.r.o., ktorej uložil určiť hodnotu obchodnej spoločnosti Hotel DUKLA, a.s. Prešov k dátumu zániku bezpodielového spoluvlastníctva manželov (ďalej len „BSM“), t. j. k 29. novembru 2008. Vychádzal z predpokladu, že uvedená obchodná spoločnosť patrí do masy BSM, ktorú treba vyporiadať, a to z dôvodu, že jej akcie vlastní spoločnosť založená v Cyperskej republike s obchodným názvom ROSE WELL TRADE LIMITED. V podnete na podanie dovolania GP žalovaný tvrdil, že je nesporné, že v čase zániku BSM (k 29. novembru 2008) jediným akcionárom spoločnosti Hotel DUKLA, a.s. Prešov bola spoločnosť ROSE WELL TRADE LIMITED so sídlom na Cypre, o ktorej žalobkyňa tvrdí, že vlastnícky patrila v tomto období žalovanému, čo žalovaný popiera. Súd prvej inštancie svoje rozhodnutie o nariadení znaleckého dokazovania náležite neodôvodnil, teda nesie znaky arbitrárnosti. Napriek oficiálnemu zápisu v registri Cyperskej republiky svedčiacemu v prospech pána U. I. a jeho manželky dospel k záveru, že akcie spoločnosti ROSE WELL TRADE LIMITED patria žalovanému. V danom prípade sú naplnené predpoklady na podanie dovolania GP, pretože sa jedná o extrémne vybočenie zo štandardov, ktoré sú uplatňované pri zisťovaní skutkového základu sporu a pri jeho právnom posúdení. Uvedený právny názor, ktorý generálny prokurátor zastáva, je podľa neho odôvodniteľný aj z pohľadu ochrany práv strán sporu aj v iných analogických prípadoch, kde môže dôjsť k znaleckému dokazovaniu u subjektov, ktoré nemajú žiadny vzťah k stranám sporu. Zneužitím takéhoto procesného postupu súdu, ktorý sa účinne môže zvrátiť až opravnými prostriedkami proti meritórnemu rozhodnutiu, môže dôjsť k ohrozeniu alebo vážnemu porušeniu iných práv chránených osobitnými zákonmi ako zákonom o ochrane osobných údajov, zákonom o slobodnom prístupe k informáciám, v neposlednom rade aj obchodného tajomstva chráneného ustanoveniami Obchodného zákonníka. S odôvodnením, že právna úprava dovolania GP je nová, považoval generálny prokurátor za potrebné bližšie zdôvodniť prípustnosť dovolania GP v predmetnej veci, a to otázku subsidiarity a proporcionality. K otázke subsidiarity generálny prokurátor uviedol, že „tak ako mimoriadne dovolanie podľa Občianskeho súdneho poriadku, aj dovolanie generálneho prokurátora podľa Civilného sporového poriadku je subsidiárnym mimoriadnym opravným prostriedkom. Je prípustné iba za predpokladu, že strana nemôže dosiahnuť ochranu práv inými právnymi prostriedkami, najmä inými prípustnými opravnými prostriedkami. Podmienka subsidiarity je splnená, keďže žalovaný nemá k dispozícii iný prostriedok nápravy (§ 419 CSP). K princípu proporcionality generálny prokurátor uviedol, že Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) „prípúšťa zásah do konečného súdneho rozhodnutia ako výnimku zo zásady právnej istoty a zo zásady res iudicata, ak je takýto zásah odôvodnený potrebou nápravy fundamentálnej chyby súdneho rozhodnutia. Inými slovami, zásah (teda zrušenie alebo zmena konečného súdneho rozhodnutia) musí byť legálny (spôsobom ustanoveným zákonom), musí byť legitímny (legitimita je daná potrebou nápravy fundamentálnej chyby) a musí byť proporcionálny. Proporcionálnosť musí existovať medzi záujmom na nezmeniteľnosti konečného súdneho rozhodnutia (na jednej strane) a legitímnym cieľom zásahu (na strane druhej)“. Vádu, ku ktorej v danom prípade došlo, označil generálny prokurátor za fundamentálnu z dôvodu, že postupom okresného súdu došlo k porušeniu práva žalovaného na spravodlivý proces

(porušenie práva na prístup k súdu). Uznesenie napadnuté dovolaním GP nie je meritórnym rozhodnutím. Nezakladá ani nedeklaruje záväzný právny stav medzi žalobkyňou a žalovaným. Nie je rozhodnutím o práve žalovaného. Zrušením predmetného uznesenia preto nedôjde podľa generálneho prokurátora k zásahu do princípu res judicata. Uznesenie o nariadení znaleckého dokazovania nie je rozhodnutím o civilnom spore v zmysle čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Generálny prokurátor konštatoval, že potreba nápravy fundamentálnej vady prevyšuje nad záujmom zachovania nezmeniteľnosti súdneho rozhodnutia a nad princípom právnej istoty. Navrhol napadnuté uznesenia zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

3. Žalobkyňa vo vyjadrení k dovolaniu GP uviedla, že ho považuje za procesný úkon, pre ktorý nie sú splnené podmienky vecného prejednávania dovolania, ktoré predpokladá zákonná úprava (§ 458 CSP). Súčasne považuje dovolanie GP za nedôvodné z hľadiska uplatnených dôvodov dovolania, ktoré sú v ňom uvedené. Inštitút dokazovania je nevyhnutnou súčasťou civilného sporového konania, v ktorom súd ako autonómna inštitúcia rozhodne, ktoré z navrhnutých dôkazov vykoná (§ 185 ods. 1 CSP). Pri zistení a určení rozsahu majetku, ktorý tvorí masu BSM a ktorý sa bude vyporiadavať, súd nevydáva žiadne rozhodnutie. Dovolanie GP proti uzneseniu, ktorým bol ustanovený znalec, považuje za zákonom neprípustný a nedôvodný zásah do jednej z najdôležitejších činností súdu, do dokazovania a do procesných práv sporových strán. Predmetné dovolanie neuvádza, ktorý výrok alebo časť výroku napadnutého uznesenia Okresného súdu Prešov je nesprávny a v čom spôsobuje porušenie práva na spravodlivý proces žalovaného alebo akou inou vadou trpí pri obsahových náležitostiach, ktoré zákon v § 207 CSP vyžaduje. Naopak, generálny prokurátor v dovolaní GP spochybňuje a vyhodnocuje dokazovanie súdu prvého stupňa a jeho úvahu, aký dôkaz má vykonať a ako ho vyhodnotiť. Súčasne vyhodnocuje a spochybňuje v procese dokazovania úvahu súdu prvého stupňa, čo tvorí masu BSM v určitom štádiu súdneho konania v procese vyhodnotenia už vykonaných dôkazov. Tvrdenia uvedené v dovolaní GP tvoria nekompaktný súbor viet, vytrhnutých z kontextu skutkových a časových súvislostí. Neobsahujú náležité odôvodnenie a vysvetlenie, či už skutkového alebo právneho charakteru a pôsobia nezrozumiteľne. Za účelom oficiálneho zistenia, kto je vlastníkom akcií obchodnej spoločnosti ROSE WELL TRADE LIMITED, so sídlom Sofias Vempe 14, Limassol, Cyperská republika, bolo súdnym konaním vedeným pod sp. zn. 5348/13 pred Okresným súdom Lefkosia, Cyperská republika, vykonaným dokazovaním jednoznačne preukázané, že konečným oprávneným vlastníkom 1 000 ks akcií spoločnosti ROSE WELL TRADE LIMITED je žalovaný. Žalobkyňa poukázala tiež na rozhodnutia najvyšších súdnych autorít, ktoré, popri zákonných predpokladoch, umožňujú použitie dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku len v prípadoch, ak sú vyčerpané iné dostupné právne prostriedky nápravy vytýkaných pochybení. Vzhľadom na uvedené považuje podané dovolanie GP za procesný úkon zasahujúci do procesného postavenia sporových strán v štádiu dokazovania so zámerom prejudikovať rozhodnutie všeobecného súdu prvej inštancie; dovolanie GP je podané len proti dôvodom napadnutého rozhodnutia a je v rozpore so základnými princípmi civilného sporového konania, a to s princípom dvojinstančnosti, s princípom rovnosti strán, s princípom voľného hodnotenia dôkazov, s princípom kontradiktórnosti ako i s princípom právnej istoty. Žalobkyňa preto navrhla, aby dovolací súd podané dovolanie GP odmietol ako neprípustné, prípadne zamietol ako nedôvodné.

4. Žalovaný sa vo svojom písomnom vyjadrení stotožnil s podaným dovolaním GP. Doplnil, že napadnuté rozhodnutie je arbitrárne, pretože nerešpektuje zásadu, že každé súdne rozhodnutie musí mať oporu vo vykonanom dokazovaní. Doposiaľ nebolo preukázané, že obchodná spoločnosť Hotel DUKLA, a.s. Prešov v prejednávanom spore nejako súvisí so žalovaným; nebolo preukázané, že žalovaný je konečným užívateľom výhod alebo dokonca akcionárom obchodnej spoločnosti ROSE WELL TRADE LIMITED, ktorá je jediným akcionárom obchodnej spoločnosti Hotel DUKLA, a.s. Prešov. Neexistuje teda dôkaz, na základe ktorého by bolo možné bez pochybností uzavrieť, že hodnota tejto spoločnosti patrí do BSM sporových strán. Predmetné rozhodnutie súdu prvej inštancie považuje žalovaný z uvedených dôvodov tiež za vydané v rozpore so zásadou efektívnosti súdneho konania a rozhodovania bez prieťahov. Po eventuálnom vykonaní dokazovania, ktoré predpokladá napadnuté rozhodnutie, nebude možné použiť výsledky tohto dokazovania v spore, pretože znalecký posudok bude mapovať majetok nepatriaci do BSM sporových strán. Navrhol preto, aby dovolací súd dovolaniu GP vyhovel.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie GP podal oprávnený subjekt v zákonom stanovenej lehote (§ 461 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 464 CSP v spojení s § 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie GP treba odmietnuť (§ 464 CSP v spojení s § 447 písm. c/ CSP).

6. Dovolanie GP je mimoriadny opravný prostriedok, ktorý bol do právnej úpravy civilného konania zaradený s účinnosťou od 1. júla 2016. Predchádzajúca právna úprava tento opravný prostriedok nepoznala. Normatívne nastavenie dovolania GP je oproti právnej úprave mimoriadneho dovolania podľa Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“) úplne odlišné, a to jednak z dôvodu judikatúry najvyššieho súdu a Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“), jednak z dôvodu novej právnej úpravy dovolania v CSP. Dovolanie GP nemožno stotožňovať s mimoriadnym dovolaním. Ide o dva samostatné mimoriadne opravné prostriedky, pričom každý z nich individuálne plnil (plní) účel vyjadrený právnou úpravou v čase jej účinnosti. „Zatiaľ čo mimoriadne dovolanie z dôvodu relatívne úzkej prípustnosti dovolania podľa § 236 - 239 O.s.p. bolo skoro univerzálnym mimoriadnym opravným prostriedkom, čím jednoznačne stratilo svoj punc 'mimoriadnosti', dovolanie generálneho prokurátora je postavené na dvoch zásadách, a to subsidiarity k iným prostriedkom nápravy a prísnej proporcionality medzi potrebou zrušiť rozhodnutie súdu a princípom právnej istoty“ [pozri Števec M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomašovič M. a kol., Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha: C. H. Beck, str. 1465 (ďalej len „Komentár“)].

7. Najvyšší súd už pri svojom rozhodovaní poukázal na znaky odlišujúce mimoriadne dovolanie a dovolanie GP, a to v súvislosti s úpravou lehoty na podanie tohto mimoriadneho opravného prostriedku (pozri 3 CdoGp 1/2016); stotožnil sa s názorom prezentovaným aj v odbornej právnickej literatúre, v zmysle ktorého „aj keď je medzi mimoriadnym dovolaním a dovolaním generálneho prokurátora nesporná historicko-právna nadväznosť, ide o dva samostatné mimoriadne opravné prostriedky s odlišným účelom i normatívnym vymedzením (Komentár, str. 1481).

8. Mimoriadne dovolanie (ako inštitút právnej úpravy účinnej do 30. júna 2016) a dovolanie GP (ako inštitút súčasnej právnej úpravy) majú však aj niektoré spoločné znaky, ktoré aj po zmene právnej úpravy zostali zachované. Jedným z nich je, že oprávnenie podať tento mimoriadny opravný prostriedok má (mal) subjekt odlišný od strany sporu (predtým účastníka konania). Ďalším významným spoločným znakom, na ktorý poukazuje aj generálny prokurátor, je to, že ide (išlo) o subsidiárny mimoriadny opravný prostriedok prípustný iba za predpokladu, že strana (predtým účastník konania) nemá (nemala) možnosť dosiahnuť ochranu práv inými právnymi prostriedkami.

9. V zmysle § 458 ods. 1 a 2 CSP proti právoplatnému rozhodnutiu súdu je prípustné dovolanie generálneho prokurátora, ak to vyžaduje ochrana práv a túto ochranu nemožno v čase podania dovolania generálneho prokurátora dosiahnuť inými právnymi prostriedkami /1/. Dovolanie generálneho prokurátora je prípustné iba za predpokladu, že právoplatné rozhodnutie súdu porušuje právo na spravodlivý proces alebo trpí vadami, ktoré majú za následok závažné porušenie práva spočívajúce v právnych záveroch, ktoré sú svojvoľné alebo neudržateľné a ak potreba zrušiť rozhodnutie prevyšuje nad záujmom zachovania jeho nezmeniteľnosti a nad princípom právnej istoty /2/.

10. Vyššie citované ustanovenie § 458 ods. 2 CSP patrí k právnym normám s relatívne neurčitou hypotézou, t. j. k právnym normám, ktorých hypotéza nie je stanovená priamo právnym predpisom, a ktoré tak prenechávajú súdu, aby podľa svojho uváženia v každom jednotlivom prípade vymedzil sám hypotézu právnej normy zo širokého okruhu okolností. Dovolací súd v danom prípade pri úvahe v zmysle § 458 ods. 2 CSP prihliadal na účel a zmysel ustanovení CSP, ktoré (zohľadňujúc určitú stránku konania alebo jeho predmet) vylúčením prípustnosti dovolania uprednostňujú princíp právnej istoty pred požiadavkou správnosti alebo spravodlivosti súdnych rozhodnutí. Dovolací súd pri tom zastával názor, že pokiaľ zákonodarec úpravou niektorých prípadov (ne)prípustnosti dovolania (mimoriadneho opravného prostriedku procesnej strany) favorizoval princíp právnej istoty, o to viac sa musí tento princíp ako preferenčný uplatniť v prípade dovolania GP (teda toho, kto nie je procesnou stranou). Dovolací súd ustanovenia CSP, z ktorých vyplýva neprípustnosť dovolania, priamo neaplikoval, v

individuálnych okolnostiach daného prípadu ich mal na zreteli len ako podklad pre svoju úvahu. Za účelom bližšieho vysvetlenia podstaty svojej úvahy dovolací súd poukazuje na ustanovenia CSP nepripúšťajúce dovolanie a ani odvolanie proti rozhodnutiu súdu o nariadení znaleckého dokazovania. Dovolací súd dodáva, že pokiaľ zákon týmito ustanoveniami vyjadruje prevahu princípu právnej istoty nad požiadavkou zákonnosti rozhodnutí v prípade podania dovolania /i odvolania/, o to viac treba pripísať dominantný význam princípu právnej istoty vtedy, keď je v obdobných prípadoch podané dovolanie GP.

11. EŠLP vo svojich rozsudkoch vychádza zo záverov Európskej komisie pre demokraciu prostredníctvom práva (Benátskej komisie), ktorá v správe o nezávislosti súdneho systému ako reakciu na právomoc prokuratúry v postsovietskych štátoch podať mimoriadny opravný prostriedok akcentuje zásadu, že súdne rozhodnutie by nemalo podliehať žiadnej revízii mimo odvolacieho konania, najmä nie prostredníctvom protestu prokurátora alebo iného štátneho orgánu (štátneho úradníka) a zároveň mimo odvolacieho konania po právoplatnosti. Ako uviedol ústavný súd, „z početnej judikatúry EŠLP možno vyvodit' kritický postoj EŠLP k mimoriadnym opravným prostriedkom, ktoré závisia od úvahy príslušného orgánu verejnej moci, či dôjde k podaniu takéhoto mimoriadneho opravného prostriedku alebo nie a následne k vyneseniu rozhodnutia, ktorým sa zruší právoplatné konečné rozhodnutie“ [pozri rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 357/2013, I. ÚS 216/2016, I. ÚS 277/2016 (poznámka: pokiaľ sa v ďalšom texte odkazuje v zátvorke na „ÚS“, ide o odkaz na rozhodnutie ústavného súdu príslušnej spisovej značky)]. V náleze zo 14. februára 2017 sp. zn. II. ÚS 793/2016 ústavný súd uviedol, že „signály o medzinárodnoprávnej zodpovednosti za systémový problém v civilnom práve majú byť vyvážené Národnou radou Slovenskej republiky, exekutívou a v tomto špecifickom prípade aj generálnym prokurátorom v koncepcii (ne)podávania mimoriadneho dovolania“.

12. Najvyšší súd zastáva názor, podľa ktorého zo samej (výnimočnej) podstaty každého mimoriadneho opravného prostriedku vyplýva, že právnú úpravu stanovujúcu podmienky, za ktorých je prípustné prelomiť záväznosť a nezmeniteľnosť právoplatného rozhodnutia súdu, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad [viď rozhodnutia najvyššieho súdu 3 Cdo 319/2013, 1 Cdo 348/2013, 3 Cdo 357/2016, 3 ECdo 154/2013, 3 Cdo 208/2014 (poznámka: pokiaľ je v ďalšom texte tohto uznesenia odkaz v zátvorke na „Cdo“, ide o odkaz na rozhodnutie najvyššieho súdu príslušnej spisovej značky)]. K rovnakému záveru dospela tiež odborná právnická literatúra (Komentár, str. 1346). Pokiaľ je takýto (reštriktívny) interpretačný prístup namiesto v prípade dovolania (teda mimoriadneho opravného prostriedku toho, koho sa právoplatne skončené civilné konanie bezprostredne týkalo - strany sporu alebo účastníka konania), o to viac je reštriktívny výklad opodstatnený v prípade dovolania GP - mimoriadneho opravného prostriedku, ktorý nemá oprávnenie podať nikto z účastníkov konania, môže ho podať iba subjekt od nich odlišný (generálny prokurátor), ktorý ale podaním tohto mimoriadneho opravného prostriedku sleduje presadenie toho, čo v procesnom zmysle zodpovedá záujmu iba jedného z účastníkov konania (jednej strany sporu). Reštriktívne posudzovanie mimoriadneho dovolania súvisí nielen s princípom právnej istoty, ale tiež s princípom rovnosti, lebo „intervenciou tretej osoby sa prima facie narúša právna istota druhého účastníka spoliehajúceho sa na záväznú a nezmeniteľnú súdne rozhodnutie“ (I. ÚS 216/2016).

13. V danom prípade generálny prokurátor (bez určenia rozsahu, v akom rozhodnutie napáda) namieta, že napadnutým uznesením súdu prvej inštancie z 11. apríla 2017 č. k. 13 C 192/2009-1406 v spojení s uznesením z 20. októbra 2017 č. k. 13 C 192/2009-1438 bolo porušené právo žalovaného na spravodlivý proces. Dôvodí, že súd prvej inštancie rozhodnutie o nariadení znaleckého dokazovania náležite neodôvodnil, teda nesie znaky arbitrárnosti. Ďalej namieta, že v danom prípade sú naplnené predpoklady na podanie dovolania GP, pretože sa jedná o extrémne vybočenie zo štandardov, ktoré sú uplatňované pri zisťovaní skutkového základu sporu a pri jeho právnom posúdení. Uvedený právny názor, ktorý generálny prokurátor zastáva, je podľa neho odôvodniteľný aj z pohľadu ochrany práv strán sporu aj v iných analogických prípadoch, kde môže dôjsť k znaleckému dokazovaniu u subjektov, ktoré nemajú žiadny vzťah k stranám sporu; zneužitím takéhoto procesného postupu súdu, ktorý sa účinne môže zvrátiť až opravnými prostriedkami proti meritórnemu rozhodnutiu, môže dôjsť k ohrozeniu alebo vážnemu porušeniu iných práv chránených osobitnými zákonmi ako zákonom o ochrane osobných údajov, zákonom o slobodnom prístupe k informáciám, v neposlednom rade aj obchodného tajomstva

chráneného ustanoveniami Obchodného zákonníka.

14. Použitie dovolania GP má oproti iným opravným prostriedkom subsidiárny a doplňujúci charakter. Povinnosť strany vyčerpať, na účely posúdenia prípustnosti dovolania GP, najskôr všetky dostupné riadne a mimoriadne opravné prostriedky, ktoré sú jej k dispozícii, resp. iné prostriedky nápravy, nie je bez právneho významu. Uvedený postup má predchádzať obchádzaniu iných opravných prostriedkov prostredníctvom dovolania GP, t. j. nezrušiteľnosť právoplatných a záväzných súdnych rozhodnutí v prípade pasivity strany sporu nemá byť narušovaná jej dodatočnou aktivitou prejavenu v iniciácii podania dovolania GP. Subsidiaritu dovolania GP je potrebné na účely tohto mimoriadneho opravného prostriedku vykladať tak, že v čase podania dovolania GP neexistujú, resp. strana sporu nemá k dispozícii žiadne efektívne prostriedky nápravy, ktoré by boli spôsobilé zabezpečiť ochranu dotknutých práv a právom chránených záujmov. Vzhľadom na systematiku zákona a dôvody podania dovolania GP ako iný prostriedok nápravy prichádza do úvahy pri právoplatnom rozhodnutí súdu predovšetkým dovolanie. Nie je však vylúčené, že nápravu v konkrétnom prípade bude možné dosiahnuť aj v pokračovaní súdneho konania alebo v novom súdnom konaní, v tomto prípade napr. aj vykonaním iných dôkazov. Vo vzťahu k subsidiarite dovolania GP je namieste dodať, že slovné spojenie „v čase podania“ zdôrazňuje akútnosť, nevyhnutnosť a aktuálnosť postupu generálneho prokurátora, ktorý je povinný posudzovať podmienky podania dovolania ad hoc v reálnom čase, zohľadňujúc objektívnu možnosť vyčerpania iných dostupných prostriedkov nápravy podávateľom podnetu (Komentár, str. 1466).

15. So subsidiaritou dovolania GP úzko súvisí vymedzenie jeho predmetu. Zákon vymedzuje predmet dovolania GP jednak pozitívne, keď ustanovuje, že dovolaním GP možno napadnúť právoplatné rozhodnutie súdu, a jednak negatívne, keď v § 459 CSP označuje rozhodnutia, proti ktorým dovolanie GP prípustné nie je. Vychádzajúc z prípustnosti predmetu dovolania v spojení so zákonom ustanovenou subsidiaritou dovolania GP, možno skonštatovať, že predmetom dovolania GP za splnenia podmienok ustanovených v § 458 môže byť: 1/ právoplatné rozhodnutie súdu prvej inštancie za predpokladu, že ide o konečné rozhodnutie, proti ktorému nie je prípustný riadny opravný prostriedok, 2/ právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, proti ktorému nie je prípustné dovolanie z dôvodov podľa § 421 ods. 1 CSP, 3/ právoplatné rozhodnutie súdu prvej inštancie vydané v dvojinštančnom konaní alebo právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu v prípadoch, ak na podanie odvolania, resp. dovolania nie je strana oprávnená z dôvodu, že nebolo rozhodnuté v jej neprospech, a rozhodnutie súdu je materiálne nevykonateľné, 4/ právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, ak dôvodom na podanie dovolania GP bude závažné porušenie hmotného práva, ktoré nebude možné subsumovať pod dôvody ustanovené v § 421 ods. 1 CSP. Pokiaľ ide o právoplatné rozhodnutia súdu prvej inštancie, proti ktorým zákon nepripúšťa riadny opravný prostriedok (ad 1/), tu prichádza do úvahy pomerne veľké množstvo rozhodnutí, proti ktorým zákon a osobitné právne predpisy nepripúšťajú podanie riadneho opravného prostriedku. Uvedená skutočnosť spôsobuje, že proti týmto rozhodnutiam nie je prípustné ani podanie mimoriadneho opravného prostriedku v podobe dovolania. S poukazom na dôvody, ktoré zákon na podanie dovolania GP vyžaduje, je namieste ustáliť, že predmetom dovolania GP budú v zásade tie rozhodnutia, ktoré svojím významom podstatne ovplyvňujú práva a právom chránené záujmy konkrétneho adresáta [napr. uznesenie, ktorým nebolo vyhovené námietkam proti exekúcii (a contrario § 50 ods. 4 Exekučného poriadku), resp. uznesenie, ktorým nebol povolený odklad exekúcie (a contrario § 56 ods. 8 Exekučného poriadku)].

16. Právo na súdnu ochranu podľa právnych záverov ústavného súdu vyjadrených vo viacerých jeho rozhodnutiach treba vnímať ako „výsledkové“, t. j. právo, ktorému musí zodpovedať proces ako celok, teda nie čiastkové rozhodnutia predchádzajúce konečnému rozhodnutiu (m. m. III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, II. ÚS 307/06, II. ÚS 155/08).

17. O tom, ktorý z navrhnutých dôkazov vykoná, rozhodne súd ako autonómna inštitúcia (§ 185 ods. 1 CSP). Dokazovanie je zákonom upravený postup súdu, ako aj strán sporu, na základe ktorého súd získava pre rozhodnutie podstatné skutkové poznatky o veci, ktorá je predmetom sporu; v dokazovaní sa súd obmedzuje len na zisťovanie skutkových poznatkov. Zisťovanie skutkového stavu, ktorý je pre súd základom jeho rozhodnutia, možno označiť za jednu z najdôležitejších a najnáročnejších činností

súdu vôbec. Súd je subjektom, ktorý určuje, čo z navrhnutých dôkazov sa bude dokazovať, ako bude dokazovanie prebiehať, ktoré skutočnosti bude považovať za preukázané a ktoré dôkazy vykoná. Súd musí dbať na to, aby nevylúčil taký dôkaz, ktorý má potenciál preukázať rozhodný skutkový poznatok tvrdený stranou sporu, ak tento skutkový poznatok nebude preukazovať iným dôkazom. Ak by súd vylúčil z dokazovania dôkaz, ktorým bolo možné preukázať rozhodujúcu skutočnosť, zakladá to odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. e/ CSP.

18. V zmysle § 207 ods.1 CSP ak rozhodnutie závisí od posúdenia skutočností, na ktoré treba vedecké poznatky, a pre zložitosť posudzovaných otázok nepostačuje postup podľa § 206, súd na návrh nariadi znalecké dokazovanie a ustanoví znalca. Ak súd ustanovil viacerých znalcov, môžu vypracovať spoločný posudok.

19. Súd o tom, či dôkaz vykoná alebo nevykoná, nevydáva žiadne rozhodnutie. Znalecké dokazovanie nariaďuje a znalca ustanovuje uznesením, proti ktorému nie je prípustné odvolanie. Uznesenie o nariadení znaleckého dokazovania je uznesením upravujúcim vedenie konania, je procesným uznesením, ktoré nemá vplyv na rozhodnutie vo veci samej; súd ním nie je viazaný a môže ho zmeniť i bez toho, aby bolo napadnuté stranou sporu.

20. Záverom dovolací súd k dovolanej námietke týkajúcej sa ohrozenia či vážneho porušenia práv chránených osobitnými zákonmi v súvislosti s vypracovaním znaleckého posudku len poznamenáva, že v zmysle § 13 ods. 1 a 5 zákona č. 382/2004 Z. z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch v platnom znení, je znalec povinný zachovávať mlčanlivosť o všetkých skutočnostiach, o ktorých sa dozvedel pri výkone činnosti alebo v súvislosti s výkonom činnosti, ak nie je tejto povinnosti zbavený zadávateľom alebo ministrom alebo ak osobitný predpis neustanovuje inak. Povinnosť zachovávať mlčanlivosť trvá aj po vyčiarknutí zo zoznamu, počas prerušenia výkonu činnosti alebo počas dočasného pozastavenia výkonu činnosti. Povinnosť zachovávať mlčanlivosť sa vzťahuje aj na konzultanta, korektora a poradcu; o povinnosti zachovávať mlčanlivosť je znalec povinný tieto osoby vopred poučiť.

21. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu, nezodpovedá záverom vyjadreným v doterajšej, vyššie uvedenej judikatúre ESJP a ústavného súdu, aby bol na podklade dovolania GP uskutočnený mimoriadny prieskum vecnej správnosti uznesenia o nariadení znaleckého dokazovania.

22. Z uvedených dôvodov najvyšší súd dovolanie GP odmietol podľa ustanovenia § 464 CSP v spojení s ustanovením § 447 písm. c/ CSP.

23. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní GP neodôvodňuje (§ 464 CSP v spojení s § 451 ods. 3 veta druhá CSP).

24. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.